

MI A VÉLEMÉNYE AZ EGYÜTT CÍMŰ FOLYÓIRATRÓL?

Az *Együtt* című folyóiratot 2002-ben alapította, vagy, ha úgy tetszik, újraalapította a kárpátaljai magyar irodalom és közélet három jeles képviselője: Nagy Zoltán Mihály, József Attila-díjas író, Vári Fábián László József Attila díjas költő és Dupka György láger-kutató, a lap kiadója. A Magyar Írószövetség Kárpátaljai Írócsoportjának támogatásával alapított irodalmi, kulturális és tudományos folyóiratnak, amely kezdetben évente négyszer, de ma már kéthavonta jelenik meg, 2002-2009 között Nagy Zoltán Mihály volt a főszerkesztője, jelenleg pedig Vári Fábián László a szerkesztőbizottság elnöke. Az évek során kialakult egy állandó szerzői gárda, amely egyre csak gyarapszik, sőt az *Együttre* támaszkodva a pályakezdő fiatalok megalapították a Kovács Vilmos Irodalmi Társaságot.

E sorok írója a kezdetektől olvasója, majd éveken át állandó szerzője volt a folyóiratnak. Talán a szakmai elfogultság miatt, de számomra egyértelmű volt, hogy a kárpátaljai magyar társadalom, de legalábbis az értelmiség körében közismert ez a lap, amely a maga nemében (sajnos) az egyetlen magyar nyelvű kiadvány. Aztán rájöttem, hogy nem így van. A kíváncsiság vezetett oda, hogy lefolytassak egy szubjektív közvélemény-kutatást, amely során Kárpátalján és a Kárpát-medencében élő irodalmároknak, újságíróknak, egyéb értelmiségieknek, egyszerű olvasóknak tettem fel a címben is szereplő kérdést. Nos, az eredmény igencsak érdekes, és egyben sajnálatos is.

Az természetes, hogy az irodalmárok: írók, költők, kritikusok többsége ismeri, sőt publikált is a lapban, de legalábbis valamikor olvasta már, az viszont sajnálatos, hogy Kárpátalján élnek olyan tanárok, újságírók, de még könyvtárosok is, akik nem ismerik, vagy csak hallottak az *Együtt*ről. Az okok megvitatásába most nem szeretnék belemenni. Bár a folyóirat minden számának elektronikus változata olvasható és letölthető a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet honlapjáról, a legtöbb kritikai megjegyzés azt nehezményezte, hogy a folyóirathoz nehéz hozzájutni, kereskedelmi forgalomba nem kerül, nincs kellően reklámozva, ezért nem juthat el a széles olvasóközönséghez. Ezt hiányolta például Kromák András, Beregszászi lakos is.

Kromák András (Beregszász)

Csak jót tudok mondani róla. Igazi hiánypótló folyóirat. Ami rossz, hogy nagyon kevés példányban jelenik meg. Sokunk számára elérhetetlen.

Akik ismerik és olvasták az Együttet, többségében elismerően nyilatkoztak, mind a folyóirat megjelenéséről, mind pedig annak tartalmáról. De voltak olyanok is, akik kifogásokkal éltek, bizonyos hiányosságokra hívták fel a szerkesztőség figyelmét.

Cságoty Péterfia Béla, a Szózat című folyóirat főszerkesztője (Magyarország).

Tartalmilag korrektnek tartom, de egy támogatott újságtól elvárható színesebb megjelenés is. Az anyagok arányai is megfelelőek, de mostanság célszerű lenne egy főszerkesztői üzenet. Én nem így tördelném, de ez ízlés dolga. Továbbá korszerűsíteni kellene a világhálós felületet.

Orémus Kálmán blogger, közíró (Petneháza).

Szerintem nagyon fontos, hogy legyen egy ilyen lapja a kárpátaljai magyarságnak, de messze nem aknázza ki a benne rejlő lehetőségeket. Hadd mondjak két példát. Az anyaországi szerzők sokszor teljesen esetlegesen (haveri alapon?) kerülnek bele, mert amit írnak, annak alig van köze Kárpátaljához. A másik, hogy nem vállalja be a kényes témákat. Nem, vagy alig látok például szociográfiát, pedig nagy szükség lenne rá, mert a kárpátaljai megélhetés felér egy túlélőshow-val. Ideje lenne felvállalni a magyar és ukrán történészek közötti nyílt vitát is Kárpátalja történelméről, akár úgy, hogy felkérnek mindkét oldalról egy-egy történészt a véleménye kifejtésére.

Az alábbiakban, a teljesség igénye nélkül közlök néhány szakmai és olvasói véleményt, senki ne csodálkozzon azon, hogy az irodalmárok és az irodalommal foglalkozó szakemberek fejtették ki bővebben a gondolataikat.

Bertha Zoltán irodalomtörténész, egyetemi tanár (Debrecen).

Az Együtt a legkiválóbb magyar folyóiratok közé tartozik, a kárpátaljai magyar irodalom egészét fogja össze, miközben kitekint a kortárs magyarországi, és a többi határon túli, kisebbségi magyar irodalmakra is. Színvonalában a legelső rangú ilyen típusú lapok közé tartozik, a Székelyföld, az Aracs vagy más periodikumokat említve párhuzamként. Egyetemes látókörű, a legkülönfélébb nemzedékeket, esztétikai irányzatokat, műfajokat kapcsol össze, miközben a kárpátaljai magyarság történelmi sorsáról, kultúrtörténeti értékeiről, jelenkori művészeti folyamatairól is gazdagon tudósít. Egyszerre tágas horizontú, miközben igen markáns arculatú is. És nagyon rokonszenves, ahogyan a Kárpátaljáról elszármazottak műveit is bő-

ségesen közli. Rendkívül informatív, még a kulturális krónika rovatában is számtalan jelentős eseményt, rendezvényt sorol fel, amelyek mind a kisebbségi élet identitásörző törekvését tükrözik, az emberies közösségi együttélés normáit, s természetesen a szabadság és egyenlőség eszméinek szellemében, és a legkülönfélébb művelődési, egyházi, közéleti szférákban megnyilvánuló erőfeszítésekről adva hírt és számot. Még tehát ezeknek a programoknak a lajstromozása is lélekemelő, élvezetes olvasmány, mert egy kis magyar nemzetrész – „töredék hazácska” – megmaradásvágyáról, élniakarásáról és erejéről tanúskodik, minden régi és mai megpróbáltatás közepette is.

Nagy Zoltán Mihály, Vári Fábíán László, Dupka György, akik eddig szerkesztőként, kiadóként fémjelezték a folyóiratot, nagyszerű és úttörő munkát végeztek máris, hiszen ilyen hosszú ideig egy komoly kulturális orgánium sem működött még Kárpátalján. Összkulturális, összművészeti jellegét erősíti a sok alapos honismereti vagy tudományos értekező munka, szaktanulmány, de a versek, prózák, kritikák, recenziók, irodalmi esszék is mind fontosak és korszakjelző érvényűek. Az egyes számokat egytől egyig mindet és elejétől a végéig lehet örömmel olvasni, annyi a jelentős, érdekes, izgalmas alkotás bennük. S külön megbecsüléssel még a legfiatalabbak szárnypróbáját is (Csordás László, szerkesztő-kritikus szavát kölcsönözve, aki antológiát is állított már össze az ifjú írástudók munkáiból), szóval a források ki nem apadását jelentő újdonságok felkarolását is elégtétellel és reménykedő elismeréssel lehet nyugtázni.

Sok sikert kívánva nézhetünk tehát a lap újabb évtizedei elé – ha már ennyi év után talpon maradt és betöltötte eddigi hivatását, beváltotta és teljesítette minden vállalható vállalását. Kárpátalja is „örvidék”: őrzi a honfoglalási, a kurucos-szabadságharcos hagyományok minden történelmi tradícióját és bátor vitalitását, s a Kárpátok észak-keleti csücske, karéja felől ránk tekintő kilátó is egyben. Vigyázó szemünket mindnyájunknak együtt - Együtt! - kell tehát ide is vetniünk, és segítenünk, hogy az integer magyar nemzettudat és maga a magyarság ezen a vidéken is fennmaradjon az idők végezetéig, a Teremtő szent akaratához igazodva.

Lackfi János író, költő (Budapest)

Bármerre jár az ember az országban, határon innen és túl, összeakad szakmabeliekkel, akik itt is, ott is, szűkebb vagy tágabb helyi körökben őrzik a lángot. Gázpalackkal, öngyújtóval, csurgó gyertyával, kormos mécsessel, ahogy lehet. Bízunk az írott szó erejében, a génkód megismételhetetlenségében, abban, hogy a sok-sok egyéni irodalmi nézőpont kaleidoszkóppá, a külön hangok pedig kórusává állnak össze. Az őrzés örömét érzem az Együtt

folyóirat lapjain is, remélem, sokáig lesz még módjuk ládába gyűjteni a termést egymás és olvasóik örömére.

Ködöböcz Gábor irodalomtörténész, az *Agria* című folyóirat főszerkesztője (Eger)

Sajnos nem vagyok rendszeres olvasója a lapnak, de jól szerkesztett, értékes és színvonalas folyóiratnak gondolom. Olyan koncepciózus és kelően tág horizontú kiadványnak, amelyik tudja az irányt és az arányt. A rokonszenves értékvilágot tükröző, jobbnál jobb publikációk mellett a lap ízléses megjelenésére, tipográfiájára is méltán lehet büszke. Az is fölöttébb dicséretes, hogy az Együtt méltó a nevére.

Kürti László költő, szerkesztő, filozófus (Mátészalka)

*Örülök, hogy van, és hogy vannak szellemi erők Kárpátalján. Kritikai-
lag nem tudok érdemben szólni, csak remélni tudom, hogy terjesztése és
olvasótábora is van, de fontosnak érzem és remélem, folyamatosan neveli ki
a jobbnál jobb írókat és költőket.*

Sarusi Mihály író, újságíró, költő, könyvtáros, népművelő (Magyarország)

*Az Együttet szeretem, szívesen veszem a kezembe. Azon kevés lap egyike,
amelynek a szellemiségében megbízom. Így volt ez Nagy Zoltán Mihály
idejében, s így van Vári Fábrián László jóvoltából ma is.*

Elek Tibor irodalomtörténész, a *Bárka* című folyóirat főszerkesztője (Békéscsaba)

*Jó, hogy van, kell, hogy legyen Kárpátalján is egy irodalmi folyóirat,
egy helyi műhely, amely integrálni tudja az ottani törekvéseket, szerzőket,
amely segíti a pályakezdőket.*

Oláh András költő, a *Partium* című folyóirat főszerkesztője (Mátészalka)

*Régóta ismerem a lapot – és nemcsak olvasóként találkozom vele, ha-
nem szerzőként is hosszú évek óta jelen vagyok az „Együtt”-ben. Emlék-
szem, amikor először került a kezembe, rögtön megfogott a címe, hiszen azt
az összetartozás-tudatot, együttgondolkodást, együtt-cselekvést erősíti, ami
nélkül a magmaradás is kétséges lenne. Úgy érzékelem, hogy az „Együtt”
remekül összefogja a kárpátaljai irodalmi közösséget – és nem csupán az ott
élőket, hanem az onnan elszármazottakat is számon tartja. Külön örvende-
tes számomra, hogy teret biztosít a pályakezdő fiatalok számára, és egyfajta
szellemi műhelyként működik. Ráadásul a szépirodalom mellett a térséghez
kapcsolódó történelmi, néprajzi, helytörténeti tanulmányok számára is he-
lyet biztosít – amiért külön dicséret illeti a szerkesztőket. Röviden: jó hogy
van. Ha nem volna, ki kellene találni...*

Fedák Anita, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Károly Róbert Szakközépiskola és Szakiskola tanára (Gyöngyös)

Az Együtt egy hiánypótló folyóirat az irodalmat és művészetet kedvelőknek és nemcsak Kárpátalján, hiszen a határon túl élő tollforgatók és más értelmiségi képviselők is betekinhetnek a kárpátaljai kortárs irodalmi életbe. Egy fórum, egy műhely, ahol helyet kap a klasszikus irodalom mellett a kezdő tollforgató is. Ez talán az egyik legnagyobb érdeme a folyóiratnak, hogy nem kirekeszt, hanem befogad és támogatja a szárnypróbálgatókat is.

Mivel hosszú évekig a Kárpáti Igaz Szó művelődési rovatának vezetője voltam, gyakran írtam a megjelenéséről, figyelemmel kísérve benne a kárpátaljai irodalmi élet képviselőit. Magyarországra áttelepülve már csak elektronikus formában olvasom, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet rendszeresen elküldi a megjelent új lapszámokat. Örömmel fedeztem fel, hogy az egykor fekete-fehér kiadvány immár nemcsak tartalmilag lett színesebb, hanem kivitelezésben is.

Bevallom, én a folyóirat olvasását mindig előbb a Kárpátaljai kultúrkrónikával kezdem. Ebben teljes képet kapok az otthoni történeésekről: elismerésekről, kitüntetésekről, irodalmi estekről, tárlatokról, könyvbemutatókról stb. Milyen új könyvek jelentek meg az Intermix Kiadó gondozásában, illetve melyek vannak előkészületben a kiadáshoz. Itt teszem gyorsan hozzá, hogy az ukrainai nehéz helyzet ellenére, úgy látom, élénk irodalmi és kulturális élet folyik Kárpátalján, hiszen számtalan író-olvasó találkozt, könyvbemutatót tartanak az irodalmárok. Létrejött a KVVIT, melynek csapatában örömmel látom egykori tanítványaimat is, Csordás Lászlót és Marcsák Gergelyt. Ezeknek a fiataloknak a lelkes munkájuk tiszteletre méltó.

Aztán végigböngészem a tartalomjegyzéket és kiválasztom, melyek azok az írások, amelyek felkeltették a figyelmemet. Mivel az Együtt műfajilag is sokszínű, előbb a novellákat olvasom el. Vári Fábán László Tábori posta c. művét olvasva mindig nagyon vártam a folytatást. Az Együttben mindig nagy örömmel fogadom a kedvenc kárpátaljai íróm, Bartha Gusztáv írásait. Itt jegyzem meg, hogy több évvel ezelőtt, az ungvári közművelődési kollektív tanáráként a megyei bábszínház színpadán osztályommal államvizsgán bemutatott egyik drámáját, a Flanc címmel. Hatalmas siker volt. Ennyi év távlatából nem emlékszem pontosan, de úgy rémlik, hogy az Együttben találtam rá a szövegre. Egykori tanítványaimat megkérdezve jelen sorok írása előtt négyen úgy emlékeztek vissza, hogy az Együttből másoltuk a forgatókönyvet...

Akár így volt, akár nem, egy másik irodalmi találkozóra azonban pontosan emlékszem, amelyet már az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Tan nyelvű Humán- és Természettudományi Karán szerveztünk Horváth Sándor költő-publicistával. A magyar szakos diákoknak az Együtt című folyóiraton keresztül egy élő irodalomórát tartottunk, ahol a kortárs alkotókkal ismertettük meg a leendő magyartanárokat.

Bodnár Orosz Éva költő (Felvidék)

Szeretem Kárpátalját, az ott élő embereket. Szeretem, ahogy őrzik a kultúrájukat, anyanyelvü(n)ket, hitüket. Az Együtt folyóiratot olvasgatva számos alkotóval kerültem ismeretlenül is közelebbi kapcsolatba. Az a fajta gondolatosság, ami általuk eljut hozzám, nagyon közel áll az én személyes világomhoz. Igen, sokszor együtt gondolkodunk, ezért is tartom különösen jónak a címválasztást, ugyanakkor tartalmilag is érzem az egységet. Természetesen, az irodalmi alkotásokat szeretem a legjobban, de az identitásunk megőrzése szempontjából kiemelkedően fontos történelmi és elemző írásokat is örömmel olvasom a folyóirat hasábjain.

Sterr Attila újságíró (Ungvár)

Kritizálni csak azt kell/szabad, amit jól ismersz. Az Együtt vonatkozásában ezt nem mondhatom el. Viszont, amikor valamelyik rendezvényen a kezembe kerül egy példány, akkor a közlemúltunkról szóló írásokat mindig elolvasom, különösen a kárpátaljai vonatkozásúakat, attól függetlenül, hogy ki a szerzője. Ez igaz az irodalmi művekre is.

Oros László közíró, könyvgyűjtő (Felsőszeli)

Több mint tíz évvel ezelőtt került a kezembe az Együtt című folyóirat néhány száma. Ezeket Nagy Zoltán Mihály barátom, a lap akkori főszerkesztője juttatta el hozzám, Szlovákiába. A 2002-ben újraindult lap a Magyar Írószövetség Kárpátaljai Írócsoportjának folyóirata lett. Először negyedévente, most pedig kéthavonta jelenik meg.

Örömmel lapoztam hát bele, majd olvastam végig ezeket a számokat. Bevallom: igencsak kedves meglepetést okozott a lap koncepciója, az ott közölt írások magas színvonala. És talán még valami: a megjelent szövegek nagy része – legyen az vers, novella, regényrészlet, könyvismertetés, tanulmány, stb. – valóban a kárpátaljai szerzők tollából született. Talán szokatlan, hogy éppen ezt a tényt hangsúlyozom. Ha viszont figyelembe vesszük, hogy mifelénk – mármint a felvidéki irodalmi lapokban – inkább a magyarországi szerzők kapnak nagyobb teret, akkor már érthető az örömöm. Habár, manapság sokan hangoztatják, hogy nincs is kárpátaljai (felvidéki, délvidéki stb.)

magyar irodalom, csak egyetemes magyar irodalom létezik. Ezt azonban most nem szeretném részletezni, csak halkan megjegyzem: mondjuk, egy budapesti író nehezen tudja úgy leírni és átélni a kárpátaljai emberek gondjait, bajait, vagy érzélemlátját, mint az ott született, ott élő és alkotó szerzők.

Visszatérve azonban a folyóirathoz, még elmondanám, hogy a 2002-2008 között megjelent számai ma is megtalálhatók a könyvtárban. Az utána következőket viszont már csak a netről ismerem. De nem is ez a lényeg, hanem az, hogy az irodalmi folyóirat továbbra is rendkívül olvasmányos, színvonalas és tartalomban is gazdag maradt. Ez pedig mindenképpen a szerkesztők odafigyelését, törődését, illetve a szerzők tehetségét bizonyítja.

De van még néhány fontos dolog, ami számomra valóban szimpatikussá tette és teszi a lapot. Elsősorban az, hogy rendszeresen teret biztosít a tehetséges fiatal nemzedéknek, az ifjú titánoknak, akik bemutatkozhatnak a nagyközönség előtt. Remek ötletnek tartom továbbá a „Kárpátaljai kultúrkrónika” című rovatot, ahol viszont az ottani kulturális eseményekről, rendezvényekről, könyvbemutatókról vagy szerzői estekről számol be a szerkesztő.

Végezetül, ami talán már csak hab a tortán: minden számot egy-egy képzőművész nagyszerű képei, grafikái illusztrálják, illetve teszik még vonzóbbá. Tehát, én a legjobbakat tudom mondani a Kárpátaljai Írócsoport lapjáról, a tizennégy éve megjelenő Együtről.

Deák-Csornij Edit családanya, olvasó (Beregszász)

Az Együtt egy minőséges folyóirat, mert publikáció tekintetében igen színes, hiszen egyszerre jelennek meg benne versek, novellák, illetve tudományos jellegű tanulmányok. A kárpátaljai irodalom alappillére (alapköve). Publikációs lehetőséget biztosít egyszerre a pályakezdő, szárnypróbás fiataloknak, és a kárpátaljai irodalom kortárs képviselőinek, s teszi mindezt magas színvonalon.

Elbe István, az OSZK osztályvezetője (Budapest)

Ismeretem szerint jelenleg Kárpátalja egyetlen irodalmi folyóirata, de a magyarországi irodalmi folyóiratokkal simán megállja a versenyt. Színvonalas, jó kiadvány.

Urbán Magdolna olvasó (Budapest)

Úgy vélem, hogy igen színvonalas folyóirat. Olyan, mint egy I. osztályú étterem étlapja, kezdve az előételtől a desszerten át a kávéig és a finom minőségi ételkísérő italokig, hogy egy kulináris hasonlattal éljek. Van benne mindenféle irodalmi alkotás, kezdve a versektől, az elbeszélésekig, a filozofikus értekezésekig, történelmi áttekintéseken-kutatásokon át az elszakított területeken élő magyarság megmaradni-akarásának, küzdelmes har-

cának írásbeli megismertetésén át, a kárpátaljai kulturális programok megismertetéséig, meghirdetéséig. Megismerhetjük a kárpátaljai tehetséges képzőművészek (grafikusok, festők) alkotásait is, hiszen az illusztrációk az ő kezük munkáját dicsérik.

Az Együtt folyóirat olvasója találkozhat a Kárpátaljai irodalmárok minden korosztályával, még a „szárnyprógálgatókkal” is. Ízelítőt kaphatunk egy-egy író, költő, történész, természetjáró, filozófus stb. megjelenés előtt álló, vagy már megjelent könyvéből. Az olvasó, mint egy svédasztalon, csemegézhet a különféle fajú és témájú írások között, és biztosan megtalálja a kedvére valót, ezért az Együtt folyóiratot, kortól és nemtől függetlenül mindenkinek ajánlom.

Lengyel János